

RAADSINFORMATIEBRIEF

19R.00538

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 9 juli 2019

Portefeuillehouder(s) : wethouder de Weger

Portefeuille(s) : Natuur- en milieueducatie

Contactpersoon : A. Berkheij/E. Overgaag

Tel.nr. :

E-mailadres : Berkheij.a@woerden.nl

Onderwerp:

Activiteiten van NME Woerden

Kennisnemen van:

De stand van zaken rond de activiteiten van Natuur- en Milieu Educatie (NME) Woerden.

Inleiding:

NME Woerden, onderdeel van de Omgevingsdienst regio Utrecht, verzorgt in opdracht van de gemeente Woerden het scholenprogramma natuur- en milieueducatie voor het basisonderwijs. Daarnaast voert NME het project "Groen doet goed" uit.

Kernboodschap:

Scholenprogramma NME-wijzer 2019-2020

In het scholenprogramma NME-wijzer 2019-2020 (te raadplegen via www.nmewoerden.nl) is het aanbod van natuur- en milieu-educatieve producten voor het basisonderwijs voor het komende schooljaar opgenomen. Het aanbod bestaat uit verschillende typen producten:

- leskisten waarmee leerkrachten rond een bepaald thema zelf aan de slag kunnen
- materiaalzendingen waarbij we de natuur de klas in brengen
- excursies waarbij de klas naar buiten gaat op Landgoed Bredius, natuurterrein De Kievit in Harmelen of een (kinder)boerderij in de omgeving. Daarnaast zijn er educatieve programma's op het Oortjespad.
- projecten waarbij (schoolbreed) rond een thema gewerkt wordt

Scholen zijn via een ansichtkaart en een digitale nieuwsbrief uitgenodigd om weer in te schrijven. Via een digitaal boekingsstelsel op www.nmewoerden.nl is informatie over de verschillende producten te vinden en kunnen leerkrachten direct het gewenste product reserveren.

Jaarverslag NME 2018

Het jaarverslag 2018 geeft een overzicht van NME Woerden in het kalenderjaar 2018 (bijlage 1) Alle 25 Woerdense basisscholen maken gebruik van het NME-aanbod. Gemiddeld wordt elke leerling jaarlijks bereikt met 3 NME-producten. Jaarlijks zijn in het uitvoeringsprogramma van de ODRU 1035 uren beschikbaar (95.737,50 euro), en een werkbudget van 16.525 euro.

NME Woerden heeft ongeveer 40 vrijwilligers die helpen bij het geven van de excursies, het onderhouden van de educatieve tuin rond het NME-Centrum en het ondersteunen bij andere activiteiten. Daarnaast is er plaats voor (maatschappelijk) stagiairs en zorgcliënten.

Ontwikkeling energieproduct.

NME ontwikkeld samen met Woerden een energieproduct. Deze wordt ontwikkeld voor het nieuwe schooljaar 2021/2022.

Project "Groen doet goed"

NME Woerden is projectleider voor de lokale invulling van het provinciale project "Groen doet goed".

Dit vierjarige programma heeft tot doel om kinderen tussen de 4 en 12 jaar en hun opvoeders te stimuleren de natuur binnen en buiten de stad vaker te bezoeken en beter gebruik te maken van de bestaande groene en recreatieve gebieden. De focus van het programma ligt op kinderen die bijna niet buiten spelen, kinderen die te zwaar zijn, kinderen uit gezinnen met een lage sociaal economische status, en kinderen die geen besef hebben van natuurlijke kringlopen (melk komt uit de fabriek). Naast Woerden doen ook Amersfoort, Houten, Nieuwegein, Utrecht en Zeist mee in dit programma.

Groen doet goed is in 2016 gestart. Jaarlijks ontvangt de gemeente een subsidiebedrag van 16.600 euro. Groen doet goed wordt in 2019 voortgezet met een aantal deelprojecten in Woerden die goed aansluiten bij de uitgangspunten van het programma. De provincie beraadt zich over de voortzetting van Groen doet goed na 2019.

Projecten die de afgelopen jaren gerealiseerd zijn:

- Speelbos Molenvliet (op het Rozeneiland in wijkpark Molenvliet wordt een natuurlijk spelenplek gerealiseerd. Een deel van de aanleg is met hulp van Groen doet goed gefinancierd. Met Boomfeestdag 2019 is een laatste deel aangeplant)
- Naschools aanbod '50 dingen die je gedaan moet hebben voor je 12^e in de natuur' (doorlopend)
- Activiteiten Speelbos Molenvliet
- Vogelkijkscherm Landgoed Bredius
- Alle groenten in de soep (oogstles waarbij leerlingen de geogste groenten en kruiden verwerken in een soep die ze gezamenlijk opeten, pilot op moes- en pluktuin Landgoed Bredius)
- Ontwikkeling website www.buiteninwoerden.nl

Deelprojecten 2019 (deze projecten worden opgepakt door partnerorganisaties en inwoners). Het gaat o.a. om de volgende deelprojecten:

- Naschools aanbod '50 dingen die je gedaan moet hebben voor je 12^e in de natuur' (voortzetting van succesvolle activiteit voorgaande jaren)
- Integreren van natuur bij activiteiten van het Bewegteam Woerden (oa (woensdag)middagactiviteiten onder de noemer Speelbos Molenvliet en Speelbos Bredius)
- Alle groenten in de soep (uitrol naar 1 of 2 nieuwe locaties)
- Doorontwikkeling website www.buiteninwoerden.nl
- Natureeducatieve zondagmiddagactiviteiten bij NME-Centrum InBredius

Vervolg:

De raad wordt jaarlijks geïnformeerd over de activiteiten van NME Woerden. Waar nodig vindt tussentijds communicatie plaats.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Jaarverslag NME Woerden 2018
- Bijlage 2: Jaarverslag Groen doet goed Woerden 2018
- zie voor het scholenprogramma 2019-2020 www.nmewoerden.nl

De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

NME Woerden

Cijfers op jaarbasis (2018)

Alle basisscholen (25 totaal) in Woerden gebruiken de producten van NME. In totaal bereiken we **525 klassen** met in totaal **13.676 leerlingen**. Dat betekent dat we elke basisschoolleerling gemiddeld zo'n **drie-vier keer** bereiken met een product.

186 klassen komen **op excursie** in het Brediuspark in Woerden, op De Kievit in Harmelen, bij de kinderboerderij van recreatieterrein Oortjespad in Kamerik, op de milieustraat en bij diverse boerderijen in de omgeving. De excursies worden voor het grootste gedeelte door vrijwilligers gegeven. Elk leerjaar heeft een eigen excursie en elke excursie heeft een eigen onderwerp, bijvoorbeeld zaden en vruchten (Iris het bessen-vrouwtje) voor groep 4 en de sloot (Slootjesexcursie) voor groep 6. De **boerderijexcursies** (voor groep 3 t/m 8) vinden plaats in samenwerking met de vereniging Boerderij in de Kijker. Scholen betalen een deel van deze excursie zelf, NME betaalt de helft van deze eigen bijdrage van de scholen. De vereniging probeert de eigen bijdrage voor scholen zo laag mogelijk te houden door subsidies.

229 keer gaat **een leskist** naar school. Vaak wordt een leskist daar door meerdere klassen gebruikt. Een leskist bevat materiaal en een handleiding om met de klas rond een bepaald thema te werken. Voorbeelden zijn De verdwaalde boom voor groep 3-4 en Braakballen voor groep 7-8.

De scholen halen **77 materiaalzendingen** op. Deze pakketten met meestal levend materiaal bevatten materialen om in de klas mee te werken zoals kweekpakketten met vlinders voor groep 1-2 en groep 5-6.

Scholen kunnen ook voor ondersteuning bij **projecten** met een natuur, milieu of techniekthema terecht bij NME Woerden. Zo vragen verschillende scholen extra materiaal bij projecten. 15 groepen doen mee met WarmeTruierendag en krijgen een lespakket en chocolademelk.

Dit jaar vieren we voor het eerst in een aantal jaar weer boomfeestdag. Leerlingen van de Horizon in Harmelen planten (in de stromende regen) bomen langs de Acacialaan.

In januari, februari en maart staat de **tentoonstelling** 'Mie-zemuizen, merelmest en hommelpap' over dieren in de stad in NME-Centrum InBredius. 17 groepen 1,2 & 3 komen hierbij op bezoek. Op woensdag- en zondagmiddag komen ook veel bezoekers voor deze tentoonstelling naar InBredius. Van april t/m december zijn diverse kleinere exposities geweest. In november en december hangt de foto-expositie 'Icoonsoorten van de provincie Utrecht', waarbij bezoekers ook dé iconsoort voor Woerden kunnen kiezen. Tijdens alle exposities werden ook 'natuurkwartiertjes' aangeboden waarmee bezoekers zelf (buiten) aan de slag kunnen. De slootset is ook dit jaar weer heel populair, maar ook bijvoorbeeld het roosteren van marshmallows en het maken van citroenlimonade waren toppers. Op jaarbasis bezoeken **ruim 3.000 individuele bezoekers** de tentoonstellingen in en overige activiteiten van NME-Centrum InBredius.

NME Woerden is trekker voor Woerden voor het provinciale project **Groen doet goed**. Het programma 'Groen doet Goed' heeft tot doel om kinderen tussen de 4 en 12 jaar en hun opvoeders te stimuleren de natuur binnen en buiten de stad vaker te bezoeken en beter gebruik te maken van de bestaande groene en recreatieve gebieden. De focus van het programma ligt op kinderen die bijna niet buiten spelen, kinderen die te zwaar zijn, kinderen uit gezinnen met een lage SES en kinderen die geen besef hebben van natuurlijke kringlopen (melk komt uit de fabriek). De uitvoering van de projecten van Groen doet goed wordt door maatschappelijke partners gedaan, zoals Brede School Woerden en het Bewegingsteam. Nieuwe projecten dit jaar waren o.a. de schoolexcursie 'Alle groenten in de soep' en het opzetten van de website www.buiteninwoerden.nl Een aantal projecten, waaronder het Speelbos Molenvliet en de naschoolse workshops '50-dingen in de natuur die je gedaan moet hebben voor je twaalfde' loopt door.

Voor NME Woerden zijn ruim **40 vaste vrijwilligers** actief: ze onderhouden de educatieve tuin rond NME-Centrum InBredius, bedenken de tentoonstellingen en begeleiden de excursies voor de scholen. Naast deze vaste groep is een groep van ongeveer **15 zorgcliënten** van diverse dagbestedingscentra actief op het gebied van zwerfvuil opruimen, diverse eenvoudige klussen m.b.t. het educatieve materiaal (schoonmaken, sorteren etc), onderhoud van de tuin en het verzorgen van de bardiens bij grote evenementen. In totaal leveren vrijwilligers bijna 4000 uren inzet per jaar.

Naast de vrijwilligers zijn er ook **stagiairs**. Acht middelbare scholieren lopen hun maatschappelijke stage (240 uur totaal).

NME Woerden organiseert samen met de vrijwilligers van NME-Centrum InBredius ook activiteiten voor het **algemeen publiek** zoals de Imkerijdag in de zomer en het Oogstfeest in het najaar. Deze activiteiten trekken steeds meer mensen met als hoogtepunt het Oogstfeest met meer dan 500 bezoekers.

NME Woerden is onderdeel van het cluster **Natuur- en Duurzaamheidscommunicatie** van de Omgevingsdienst regio Utrecht. Cluster NDC werkt vanaf 4 buitenlocaties (Maarsse, Wilnis, Woerden en Zeist) en vanaf het provinciehuis Utrecht aan duurzaamheidscommunicatie, -participatie en -educatie voor de deelnemende gemeenten. Door **samenwerking** binnen dit team (gezamenlijke productontwikkeling, uitwisseling van expertise etc.) bereiken we meer. Naast de gemeente Woerden verzorgt het team ook NME in de gemeenten Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woudenberg en Zeist.

GROEN DOET GOED UTRECHT JAARVERSLAG

2018

HERFSTFEEST
1 NOVEMBER

ALLE GROENTEN
IN DE SOEP

GRIEZEL EN
GRUWELTOCHT

11.014 KINDEREN
EN OUDERS
BEREIKT

Groen
DOET
Goed

1. OVER GROEN DOET GOED

Groen doet goed is een initiatief van IVN en een samenwerkingsverband van de gemeenten Amersfoort, Houten, Nieuwegein, Woerden, Zeist en Utrecht en de Provincie Utrecht. In 2018 is gemeente De Ronde Venen ook Groen doet goed-gemeente geworden, zij start in 2019 met de uitvoering. Samen zorgen we ervoor dat kinderen tussen 4 en 12 jaar en hun opvoeders de natuur binnen en buiten de stad vaker bezoeken en dat ze beter gebruik maken van de bestaande natuur- en recreatiegebieden.

Wie zijn de partners

Gemeenten Amersfoort, Houten, Nieuwegein, Woerden, Zeist en Utrecht Natuurlijk hebben in de eigen steden een lokaal netwerk opgebouwd om met elkaar te zorgen dat kinderen de natuur binnen en buiten de stad vaker gaan beleven. Hierbij zijn onder andere de terreinbeherende organisaties als Staatsbosbeheer en Utrechts Landschap betrokken. Daarnaast zijn er welzijnsorganisaties, (brede) scholen, zzp-ers, natuurorganisaties, IVN-afdelingen en NME-centra aangesloten bij het netwerk. Alle lokale netwerken worden verder in het jaarverslag in beeld gebracht.

Financiering

De activiteiten van Groen doet goed sluiten aan bij pijler 3 "Beleven en betrekken" van de Natuurvisie en werden mogelijk gemaakt dankzij de subsidie van de provincie Utrecht.

Elke Groen doet goed-gemeente heeft naast de ontvangen subsidie minimaal eenzelfde bedrag bijgedragen in de financiering van de (lokale) activiteiten.

Wat hebben we bereikt in 2018

2018 was het derde uitvoeringsjaar van Groen doet goed. Bestaande succesvolle activiteiten zijn doorgezet, sommigen zijn gestopt en er zijn ook weer verschillende nieuwe activiteiten opgestart. In hoofdstuk 2 is te zien hoeveel kinderen en ouders er bereikt zijn, wie de doelgroep was en waar de activiteiten zijn gehouden. Daarnaast heeft Groen doet goed ook een (onzichtbare) spin-off, hierover leest u ook in hoofdstuk 2. Een van de hoogtepunten van dit jaar was het Herfstfeest op 1 november. Meer daarover vindt u in hoofdstuk 3. Dit jaar is ook gezamenlijk de [52x Naar Buiten-kalender](#) ontwikkeld met elke maand vier kleine doe-activiteiten. Benieuwd naar de lokale projecten van de gemeenten? Hierover leest u in hoofdstuk 4.

Hoe verder

In 2019 worden succesvolle Groen doet goed-activiteiten verder uitgebreid en verbeterd. Gemeente De Ronde Venen start met de uitvoering en in een aantal gemeenten starten ook nieuwe activiteiten. 2019 staat ook in het teken van de beslissing of we met elkaar doorgaan met Groen doet goed.

2. RESULTATEN

11.014 KINDEREN EN OUDERS DEDEN MEE

240 kinderen van 2-4 jaar
3.965 kinderen van 4-8 jaar
4.880 kinderen van 9-12 jaar
1.929 ouders

MET MEER DAN 60 ACTIVITEITEN VOOR

Kinderen en ouders
Scholen
BSO en naschoolse activiteiten
Aanleg of inrichting van een object, route of pad

OP DE VOLGENDE PLEKKEN

Wijk
Bos
Park
Landgoed
School

NME-centrum
Volkstuin
BSO
Fort
Boerderij

GROOT BEREIK VIA KIDSPROOF

- Meer dan 1,3 miljoen views van Groen doet goed activiteiten op kidsproof.nl/utrecht
- Ruim 190.000 views van Groen doet goed activiteiten op Facebook
- Bijna 14.000 keer zijn de speciale nieuwsbrieven met natuuruitjes geopend

2. RESULTATEN

SPIN-OFF

De afgelopen drie jaar deden al 17.783 kinderen en 3.472 ouders mee met meer dan 130 Groen doet goed-activiteiten. Maar naast deze zichtbare aantallen, is er een grotere spin-off: de bereikte groep is groter en heeft vaker in de natuur gespeeld dan alleen bij de geprogrammeerde activiteiten. Deze spin-off is op meerdere manieren te omschrijven.

Kinderen komen terug

Zo komen kinderen terug voor wekelijkse natuuractiviteiten, bijvoorbeeld tijdens de naschoolse 50-dingenworkshops in Woerden waar kinderen zes keer aan meedoen. Of de Avonturenclubs in Utrecht waar de kinderen daar ook wekelijks op avontuur gaan in de natuur. Daarnaast doen ze dat vervolgens ook zonder begeleiding met hun vriendjes. Kinderen (en hun ouders) komen ook terug op het NME-centrum waar ze aan een Groen doet goed-activiteit hebben meegedaan.

Bezoek aangelegde natuur(speel)plekken

Naast het organiseren van activiteiten, leggen

de Groen doet goed-gemeenten ook allerlei natuur(speel)plekken aan. Zoals een blote voeten-pad, beleefroute, footgolf-parcours, vogelkijkscherm of speelbos. De bezoekers hiervan worden niet geteld, maar deze plekken werden afgelopen jaren al zelfstandig bezocht en worden naar verwachting aankomende jaren uiteraard nog steeds bezocht.

Gemeentelijke programma's

Op beleidsniveau is er ook een spin off waar te nemen door gemeentelijke programma's te combineren. In Zeist bijvoorbeeld wordt Groen doet goed betaald van de GIDS (Gezond In De Stad)-gelden die ze van het Rijk ontvangt voor de aanpak van gezondheidsachterstanden. Voortkomend uit Groen doet goed heeft de Stuurgroep Groen doet goed in 2018 een projectvoorstel gemaakt om twee scholen in aandachtswijken een kleine impuls te geven om hun schoolplein beweegvriendelijker en groener in te richten. Door Groen doet goed komen op deze manier meer verbindingen tussen beleidsvelden tot stand.

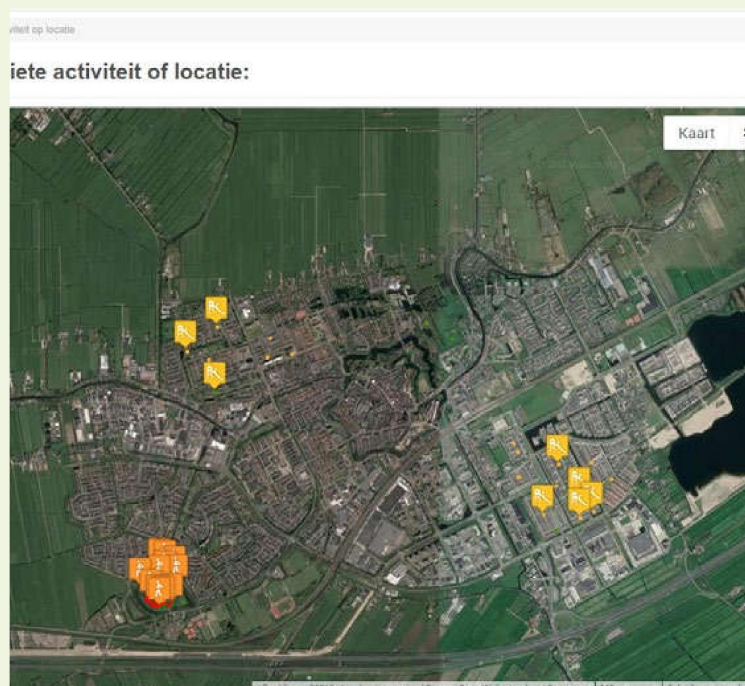
WOERDEN

UITGELICHT

Digitale Speel- en beweegkaart

In 2018 is een start gemaakt met een digitale Speel- en beweegkaart via de website www.buiteninwoerden.nl. Bedoeling is dat de kaart door de partners van Groen doet goed Woerden verder gevuld gaat worden. Maar ook gebruikers krijgen de mogelijkheid om aan te vullen. De website is gemaakt door het Beweegteam Woerden, die deze ook in de toekomst zal blijven onderhouden. De kaart is nu vooral gevuld met de bestaande speeltuinen. In 2019 zal de website verder ontwikkeld worden en komt er een agenda met groene activiteiten op. De kaart is nu nog niet breed bekend, maar zal via de kanalen van de partners onder de aandacht gebracht worden.

Alle groenten in de soep

Leerlingen oogsten groenten en kruiden op de moestuin van landgoed Bredius voor een lekkere soep. Dit doen ze met behulp van instructiekaartjes waarop informatie staat over het gewas en hoe het geoogst moet worden. De vrijwilligers van de moestuin ondersteunen de leerlingen hierbij. De leerlingen nemen de oogst mee naar het NME-Centrum om schoon te maken en te snijden. De leerlingkok bepaalt of de groenten schoon en klein genoeg zijn om in de soep mogen. Terwijl de soep staat te pruttelen volgt een leergesprek over eetbare delen van planten, gezonde voeding en voedselverspilling. De afsluiting van de les is het gezamenlijk opeten van de soep.

Hoe gaat Groen doet goed in Woerden verder?

In 2019 gaan we door op de ingeslagen weg: succesactiviteiten gaan op herhaling of worden uitgebreid: Speelbosactiviteiten Molenvliet en Bredius, naschoolse workshops, het verder ontwikkelen van de website www.buiteninwoerden.nl en de lessen Alle groenten in de soep. De samenwerking tussen de verschillende partners krijgt nog meer aandacht evenals de verankering van de projecten: welke mogelijkheden zijn er om ze (op termijn) zelfstandig voort te zetten. Met het vergroenen van de Buitenspeeldag en het maandelijks aanbieden van natuurgerichte activiteiten bij het NME-Centrum InBredius wordt het bereik van Groen doet goed Woerden nog groter.